

Vergaderjaar 2009–2010

32 123 V

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het jaar 2010

D

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 11 november 2009

Tijdens de behandeling van de Goedkeuringswet van het Verdrag van Lissabon in de Eerste Kamer op 7 juli 2008 zegde ik het lid van de fractie van de VVD, mevr. mr. A. Broekers-Knol, toe, de juridische aspecten te onderzoeken van een ontslag van de hoge vertegenwoordiger voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, tevens vice-voorzitter van de Europese Commissie¹. Ik kan u thans als volgt berichten.

Mevrouw Broekers-Knol schetste in het debat de situatie waarin de hoge vertegenwoordiger ontslagen wordt als lid van de Commissie door de voorzitter van de Commissie, terwijl het mandaat van de hoge vertegenwoordiger niet beëindigd wordt door de Europese Raad. Zij vroeg met name of de positie in de Commissie dan vacant blijft en wie in dat geval het externe optreden van de Unie coördineert.

In haar vragen gaat mevrouw Broekers-Knol uit van de mogelijkheid dat de voorzitter van de Commissie de vice-voorzitter kan ontslaan. Dit is echter niet mogelijk. De hoge vertegenwoordiger neemt niet, zoals andere leden van de Commissie, ontslag op verzoek van de voorzitter. Als de hoge vertegenwoordiger ontslag zou nemen op verzoek van de Voorzitter van de Commissie, dient hij dat te doen overeenkomstig de procedure van artikel 18, eerste lid, EU-Verdrag. Deze bepaling verleent immers de Europese Raad de exclusieve bevoegdheid het mandaat van de hoge vertegenwoordiger te beëindigen. Deze bijzondere situatie, die afwijkt van die van de overige leden van de Commissie, is geregeld in artikel 17, zesde lid, laatste alinea, laatste volzin van het EU-Verdrag.

Het is dus de Europese Raad en niet de voorzitter van de Commissie die besluit over het ontslag van de hoge vertegenwoordiger/vice-voorzitter van de Commissie. Er kan dan ook geen sprake zijn van een vacante positie binnen de Commissie, zolang de hoge vertegenwoordiger in functie blijft.

¹ Zie toezegging T00876 op www.eerstekamer.nl

Dit is ook de situatie in geval van een motie van afkeuring van het Europees Parlement tegen de Commissie. In dat geval moeten de leden van de Commissie collectief ontslag nemen. In dat geval moet ook de hoge vertegenwoordiger zijn/haar functie in de Commissie neerleggen. Dit volgt met zoveel woorden uit artikel 17, achtste lid, van het EU-Verdrag. Echter, alle leden van de Commissie, dus ook de hoge vertegenwoordiger, blijven in dat geval in functie en blijven de lopende zaken behartigen totdat in hun vervanging voor het resterende deel van hun ambtstermijn is voorzien (artikel 246, laatste alinea, van het EU-Werkingsverdrag).

Tot slot is van belang de figuur van ontslag ambtshalve, dat wil zeggen ontslag door het Hof van Justitie omdat hij/zij niet meer voldoet aan de eisen voor de uitoefening van het ambt van lid van de Commissie of omdat hij/zij op ernstige wijze is tekortgeschoten. In die gevallen kan de hoge vertegenwoordiger door het Hof ontheven worden verklaard van het ambt van lid van de Commissie (artikel 247 EU-Werkingsverdrag). Het is niet voorstelbaar dat de Europese Raad in dat geval het mandaat van de hoge vertegenwoordiger niet onmiddellijk beëindigt en een nieuwe functionaris benoemt, gegeven het geïntegreerde karakter van beide functies.

Deze analyse heb ik voorgelegd aan de Juridische Dienst van de Raad, die mij de juistheid ervan bevestigde.

Ik vertrouw er op dat de vraag van mevrouw Broekers-Knol hiermee afdoende beantwoord is.

De minister van Buitenlandse Zaken,
M. J. M. Verhagen